

BARCELONA METROPOLITANA

DEL CONSELL DE CENT A LA
CIUTAT GLOBAL

de Xavi Casinos

» L'Ajuntament de Barcelona publica *Barcelona Metropolitana. Del Consell de Cent a la ciutat global*, de Xavi Casinos, que proposa un nou model de governança davant el repte d'esdevenir una regió metropolitana en l'economia global

» El llibre pren Barcelona i la seva àrea metropolitana com a eix central, i n'analitza l'evolució al llarg del temps des de les perspectives social, urbanística, i econòmica, fins a arribar a l'actualitat

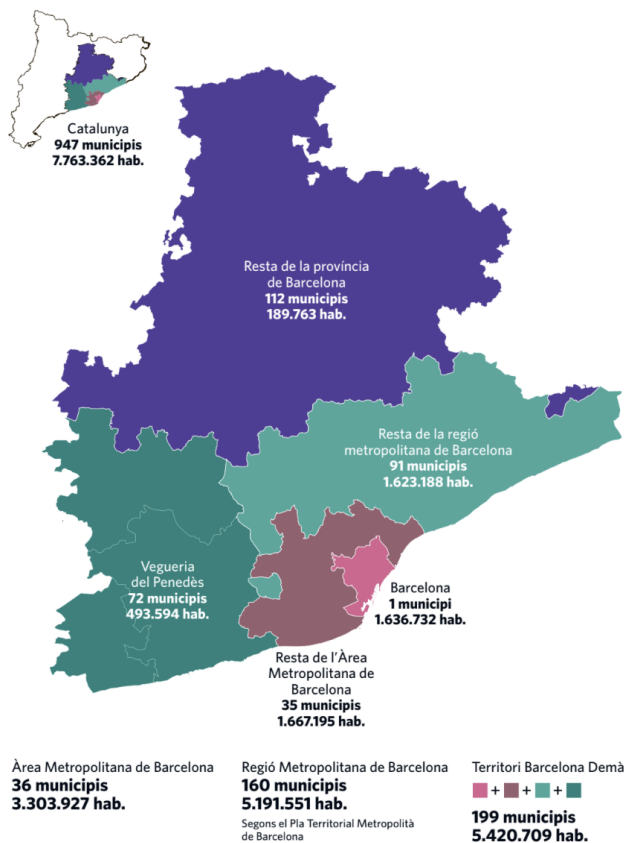
» L'objectiu de la publicació és reivindicar l'àrea d'influència de la regió metropolitana com a motor de desenvolupament i font d'oportunitats de futur

Des de fa segles, la influència de Barcelona va més enllà de la simple jurisdicció municipal. Ja a l'edat mitjana, el Consell de Cent dirigia un territori que superava de llarg la ciutat emmurallada i que s'estenia des de Castelldefels i Montgat fins a Collserola. Com a conseqüència de la guerra de Successió, el Decret de Nova Planta va fixar els límits dels termes municipals, però el pes de Barcelona com a capital no va decreïxer.

La vocació metropolitana es pot veure en tots els projectes urbanístics, des de l'enderrocament de les muralles i l'Eixample de Cerdà de mitjans del segle XIX. Només les polítiques que es dictaven des de Madrid frenaven un desenvolupament més gran de la ciutat, però el 1897 es va produir un gran punt d'inflexió, amb l'agregació dels pobles del pla. Avui, la capital catalana està dins del grup de les ciutats globals amb més pes com a motors econòmics dels seus països. Això reobre el debat sobre la governança de l'àrea metropolitana i la seva ampliació cap a la regió dels cinc milions d'habitants. Molts veuen en aquesta aspiració noves agregacions encobertes, però obliden que, per ser competitiva en l'economia global, la regió metropolitana ha de ser multicèntrica. Preservar l'autonomia de cada ajuntament no hauria d'impedir la cessió d'algunes competències a un ens supramunicipal. Barcelona està avui molt ben situada per competir en l'economia global, però ha d'avançar cap a la regió metropolitana.

Escales metropolitanes de governança

Els territoris de Barcelona Demà

Les ciutats han estat considerades per molts experts com un dels grans invents de la humanitat, que ha permès el progrés social, econòmic i cultural. En canvi, d'altres tenen una opinió oposada, perquè consideren que les ciutats ens allunyen de la natura i de la manera "natural" de viure de l'ésser humà, i per això les consideren una *desnaturalització*, és a dir, una pèrdua del nostre vincle amb l'entorn natural.

Al llarg de set mil anys, els assentaments urbans han evolucionat des de les primeres ciutats mesopotàmiques fins a les metròpolis actuals. Barcelona, hereva d'un nucli romà i consolidada a l'edat mitjana, esdevingué un model de governança amb el Consell de Cent, que controlava un ampli territori que ja es podia considerar metropolità.

Avui, més de la meitat de la població mundial viu en ciutats, i el 2050 s'estima que ho faran set de cada deu persones. Les problemàtiques urbanes —habitatge, mobilitat, seguretat, economia o turisme— són globals i només es poden abordar des d'una perspectiva metropolitana. Molts països basen el seu creixement en les seves àrees metropolitanes, tot i que pocs territoris disposen de governs metropolitans plenament institucionalitzats.

El Regne Unit avança amb el model de *devolution*, que transfereix poder a regions i ciutats, i reforça alcaldies metropolitanes. Paral·lelament, apareixen nous conceptes com ara regions metropolitanes, megalòpolis, metàpolis o postmetròpolis per descriure realitats territorials cada vegada més complexes.

A Barcelona, el debat actual gira entorn de l'ampliació cap a una regió metropolitana de cinc milions d'habitants. L'alcalde Collboni i el sector econòmic hi són favorables, però molts ajuntaments i la Generalitat hi mostren reticències. Malgrat això, aquestes regions urbanes són avui motors econòmics essencials.

Barcelona, tot i tenir només 1,7 milions d'habitants dins el municipi, supera els 5,5 milions a la seva regió metropolitana, fet que la situa entre les grans capitals europees. Segons l'Eurostat, l'oficina d'estadística de la Unió Europea, és la tercera regió metropolitana de la UE, darrere de París i Madrid, i al nivell de Berlín o el Ruhr.

Les ciutats globals concentren talent, multinacionals i innovació gràcies a la mundialització i la revolució tecnològica. Aquestes dinàmiques dilueixen el centre tradicional i reparteixen activitat per tot el territori metropolità.

Barcelona hi destaca pel seu clima, espai públic, oferta cultural i posició estratègica mediterrània. També sobresurt en turisme, biotecnologia i economia blava, reforçada després de la Copa Amèrica del 2024.

Però l'èxit porta problemes: pressió turística, gentrificació i una greu crisi d'habitatge, i la ciutat afronta desigualtats salvables només amb polítiques redistributives.

Les grans metròpolis formen xarxes transfrontereres que desafien el paper tradicional dels estats. El segle XXI és el de les ciutats, i Barcelona necessita consolidar-se en aquest nou mapa global. Per això ha de ser percebuda des de la seva regió metropolitana de 164 municipis.

Urbanistes i experts defensen que una ciutat només s'entén amb el seu territori d'influència, i la regió dona a Barcelona la dimensió necessària per competir a Europa i el Mediterrani. També Foment del Treball —fundada al segle XVIII, i una de les patronals més antigues d'Europa— i el Cercle d'Economia —que reuneix empresaris, directius, acadèmics i professionals interessats en la reflexió pública, actuant com a espai de diàleg entre institucions, empreses i societat civil—, dos dels actors més influents de Catalunya en l'àmbit econòmic i institucional, comparteixen aquesta opinió.

Foment del Treball defensa que la regió metropolitana és una nova realitat que cal consolidar i assenyala que reptes com l'habitatge, la mobilitat o la lluita contra les desigualtats només es poden abordar des de l'escala regional.

Des del 2021 publica un informe anual que aposta per una governança metropolitana ampliada com a continuació natural de l'AMB, considerant que la regió encara és poc reconeguda per les administracions locals, i que cal impulsar la innovació i l'emprenedoria, així com l'oportunitat de desenvolupament del turisme. Per això planteja obrir el debat metropolità a fi de millorar la governança i ampliar competències amb perspectiva regional, i marca el centenari del 2029 com una ocasió per impulsar una nova transformació urbana.

Pel que fa a el Cercle d'Economia, ha tornat a reobrir el debat sobre la governança territorial, i el juliol del 2024 va presentar *L'hora de la Barcelona metropolitana*, un document que reclama una mirada metropolitana per competir globalment.

La institució alerta que la manca d'aquesta visió genera desigualtats internes i pèrdua d'oportunitats de creixement. L'informe remarca que les polítiques implementades per Barcelona han tingut resultats irregulars, sobretot en habitatge. Assenyala una "anomalia" a escala estatal: Espanya no tracta la realitat metropolitana excepte en el cas de Barcelona.

El Cercle denuncia una excessiva densitat institucional que dificulta la coordinació efectiva entre administracions, i destaca que hi ha fins a 115 instruments de cooperació que sovint no treballen de manera eficient. És per això que l'entitat aposta per simplificar aquesta arquitectura i diferenciar governança d'institucionalització.

L'habitatge és identificat com el principal repte, marcat per l'escassetat d'oferta i l'absència de planificació conjunta. Una visió metropolitana global permetria una

millor política de sòl, més habitatge protegit i més capacitat financera, i facilitaria una mobilitat i sostenibilitat coordinades, així com la lluita contra les desigualtats socials.

El Cercle insisteix que la regió metropolitana és l'escala adequada per resoldre problemes compartits i alerta que no actuar tindrà un cost en creixement, benestar i increment de desigualtats, i proposa ampliar l'actual AMB, l'única estructura ja regulada i amb finançament estable.

XAVI CASINOS

Va néixer el 1963. És periodista i escriptor i, al llarg de més de quaranta anys, la seva carrera ha estat molt vinculada a Barcelona. A la dècada del 1990 va dirigir la secció "Gran Barcelona" a *El Periódico de Catalunya* i, actualment, és columnista de *La Vanguardia* i autor de la secció dominical "Barcelona secreta" al mateix diari des del 2014. També col·labora en altres mitjans periodístics aportant la seva visió sobre la capital catalana i el futur metropolità. Ha publicat disset llibres, entre els quals cinc volums recopilatoris de la sèrie "Barcelona secreta" i la novel·la *Tren de venganza* (Roca Editorial, 2010), ambientada en la construcció del primer ferrocarril entre Barcelona i Mataró, a mitjans del segle XIX.

<http://ajuntament.barcelona.cat/barcelonallibres/>

Per a més informació i / o entrevistes:

Laura Santaflorientina / tel.: 699 061 244 / c/e: laurasantaflorientina@gmail.com